

Autopoética

Bernardino Graña

Formas de citación recomendadas

1 | Por referencia a esta publicación electrónica*

GRAÑA, BERNARDINO (2011 [1992]). “Autopoética”. *Boletín Galego de Literatura*: 8, 187-190. Reedición en *poesiagalega.org*. *Arquivo de poéticas contemporáneas na cultura*.

<<http://www.poesiagalega.org/arquivo/ficha/f/312>>.

2 | Por referencia á publicación orixinal

GRAÑA, BERNARDINO (1992). “Autopoética”. *Boletín Galego de Literatura*: 8, 187-190.

* Edición dispoñíbel desde o 14 de febreiro de 2011 a partir dalgunha das tres vías seguintes: 1) arquivo facilitado polo autor/a ou editor/a, 2) documento existente en repositorios institucionais de acceso público, 3) copia dixitalizada polo equipo de *poesiagalega.org* coas autorizacións pertinentes cando así o demanda a lexislación sobre dereitos de autor. En relación coa primeira alternativa, podería haber diferenzas, xurdidas xa durante o proceso de edición orixinal, entre este texto en pdf e o realmente publicado no seu día. O GAAP e o equipo do proxecto agradecen a colaboración de autores e editores.

Bernardino Graña*

Autopoética

Se non lembro mal, xa Platón falou dos poetas como dunha especie de “posesos”, de seres conectados por estraños fíos invisibles con deuses, con rexións hiperhumanas. A Poesía é todo un misterio, unha re-lixión, ou re-ligazón, que nos vencella co inexplicable, ou inefable, coa orixe, co Máis Alá, ou Alén, e, ao mesmo tempo, nos serve para reflectir a realidade inmediata e o esencial do home en xeral, non dunha maneira racional, senón doutra.... Difícil explicar cal... E logo está todo o enguedello do mundo da intuición, a fe, o parasicolóxico, o sentimento, os instintos, os desexos, os soños... ¡O amor! ¿É racional o amor? Para min non.

O mundo todo, o que vemos, o que cremos ver.... ¿non é tamén un asombro, unha milagrería? A vida, un ser vivo calquera, sobre todo se un é fillo teu, ¿non marabilla? ¿Cabe na nosa pequena razón?

O poeta, como o neno pequeniño, ri ou chora. Só di “¡Oh!”: asómbrase, alucina... Tamén di “¡Ai!” Ou ben “¡Oh!” (canto), ou ben “¡ai!” (desencanto, medo, angustia, queixa, protesta).

(*) Bernardino Graña naceu en Cangas de Morrazo (Pontevedra), no ano 1932. Catedrático de Lingua e Literatura, actualmente xubilado, exerceu o seu maxisterio en moi variados lugares de Galicia e de España, e mesmo estivo algún curso no Brasil.

Dende os dezaioito anos formou parte, con Celso Emilio Ferreiro, do Consello de Redacción da revista de poesía *Alba*, e no ano 1958 participou en Madrid na fundación do grupo *Brais Pinto*. Foi premiado en varias edicións das Festas Minervais de Santiago de Compostela e no ano 1978 obtivo o Premio Galicia de poesía instituído polo Concello da mesma cidade.

Ademais da poesía, Bernardino Graña cultiva o teatro, xénero no que levou o Premio Abrente de Ribadavia (1979), pola obra *Os burros que comen ouro*, a narrativa, coa que gañou o Premio O Facho de narracións infantís, no ano 1969, así como o relato, no libro *Fins do mundo*, Vigo: Ed. Xerais de Galicia, 1989 (2ª).

Como poeta, que é a súa faceta máis importante, publicou: *Poema do home que quixo vivir* (Madrid: Brais Pinto, 1958), *Profecía do mar* (Vigo: Galaxia, 1966, 2ª ed. A Coruña: Algalia, 1984), *Non vexo Vigo nin Cangas* (Monforte: Val de Lemos, 1975) *Se o noso amor e os peixes* (Vigo: Edicións Xerais de Galicia, 1980), *Sima-cima do voar do tolo* (A Coruña: Algalia, 1984) e *Himno verde* (A Coruña: Espiral Maior, 1992).

A través dos poetas os deuses deben de saber como van estes rabaños humanos da Terra. Oen os nosos “oh” e os nosos “ai”. Talvez se alegran cos “oh” entendéndoos como agradecemento cara a eles. E sentíranse máis “realizados”, como sentes ti cando o teu fillo ri.

Pero, para que suban altos tanto os cantos coma os desencantos, teñen que ir redondos, ben feitos, como globos, como certa retórica, no sentido de palabra traballada, ben trabada, ben tecida. Iso, *tecido*, é, nin máis nin menos, *texto*.

O texto poético ten que estar ben tecido. Pode non ter rima. Pero ha de ter, alomenos, ritmo.

Os versos teñen que ser feitos desde dentro, desde unha verdade fonda, sentida. E, ao mesmo tempo, teñen que seren arte, ou sexa artifício (feitos con certo xeito), unha especie de xogo, palabra engaiolante, que agarre.

Se a cousa vén de adentro, dun quentor especial e un impulso do corazón e mais da vontade de subir e ser oído moi arriba, entón a cousa sairá con ritmo contaxiante, “convincente”. Mesmo as gargalladas e os choros teñen ritmos.

Se te encantas ou desencantas, e é tan forte a cousa que queres que suba e se coñeza, cantas.

Se vives, vibras. E se vibras, escribes.

No Misterio de Nerga-Cabo Home,
Con Manuel Coia, Mariñeiro-Escultor-Deucalión

I

Presentádeme aquí un motor máis forte
que o vivo e quente corazón dun home.
Presentádeme a máquina con miolos,
o trepanado engrudo dun cerebro
atravesado a lanzas de preguntas
e que siga sen dor cara ao seu Norte.
Dádeme agora un pulso persistente
que, segundo a segundo, golpe a golpe,
bata na porta a Deus e solivante
as máis profundas simas dos díaños,
e as alturas de estrelas e de soles.
Presentádeme un outro Deucalión
para invadir o mar tal Cabo Home
cunha nave de pedra, a illas remotas,
nas praias da serea, a fondas voces,
cantando e preguntando con madeira,
con mármore, con rochas destes montes,

plasmando na materia desta codia
da Terra que non sabe cara a onde
camiña pola praia da gran barra
da galaxia, no espacio, no misterio
de Nerga, xermolante de horizontes.

II

Co cincel Manuel Coia rompe e rompe,
saca da pedra o ser de ser un home.
Baixo o cincel en ritmos, con fervores,
é serea interior o son que xorde,
son séculos, idades, eras, ciclos
de humanidade cega, tempo enorme,
desde o día seguinte ao rompemento
dos deuses e dos homes,
desde cando eses deuses e as mulleres
dos homes copulaban, e feroces
xigantes semideuses deambulaban
dun continente a outro, desde cando
era a eclosión dos mares e dos montes
e se formaban rías en revolta
goldría, a referver, moe que moe,
a tifóns, a volcáns, a treboadas,
a construír con vento, lava, ardores,
a perfilar, fixar, alindar canles,
océanos, regatos, ríos, fontes,
poñendo arriba os cumios coas súas neves,
abaixo o val, os prados coas súas flores.

III

Despois (aínda foi onte) veu a industria
da pedra, o ferro, o bronce.
As tribos andaregas asentaron
con cidades, murallas, contrafortes,
encerraron as bestas, que pastaban
libremente, en pequenas, tristes cortes,
inventaron mil leis, lexións, proclamas
e guerras e guerrillas e desordes,
capitáns, xenerais, bandos, bandeiras,
con carros, con cabalos a galope,
lama dun río de cobiza hoxe,
en miseria de anxeio, en baixos soños,
e xa non hai xigantes, hai motores
como enxamio de moscas, hai fedores,
marabuntas de vicios que devoran
toda flor, toda espiga, todo brote.

E xa non hai mar libre. Parcelaron.
Vixían día e noite. Rivalizan
almas ruíns, entolecidas, podres.

IV

E Manuel, nesa historia, non naceu
nin no tempo de hoxe nin de onte.
Naceu moito antes, cando os homes eran
parentela dos deuses e do nobre.
Procede dos titáns e as oceánidas.
É Deucalión-Manuel, o prometeico
traballador construíndo en pedra a nave
onde salvar do gran Diluvio aos homes.
Nesa nave, despois das treboadas,
medrarán arneiróns, algas salobres,
caramuxos, corais, mexillóns, lapas
e ha de pousarse unha serea dóce,
e na serea, ergueitos, con arruallo,
pousaranse mascatos de alto porte.
E será un desafío ante os diluvios
o galeón de Deucalión o Home.
Así estará Manuel marcando as rotas,
conectando coas rodas de outros ceos
os seus dourados fíos interiores,
co seu cerebro-mascarón fendendo
todo o turbo e informe,
cun corazón onde entrarán as ondas
e as mareas
enorme,
golpe a golpe.

Presentádeme aquí un motor máis forte.

Tirán
10 xuño 1992